

Sygn. I C 127/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w S. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2013 r. w S.

na rozprawie

sprawy z powództwa D. K.

przeciwko P. B. (1) i J. B.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda D. K.:

a) umowę sprzedaży zawartą dnia 8 listopada 2012 r. przed notariuszem A. W. prowadzącą Kancelarię Notarialną w S., oznaczoną Rep. A nr (...), zawartą pomiędzy W. J. a J. oraz P. B. (2) małżonkami B., na mocy której W. J. sprzedał J. oraz P. B. (2) małżonkom B. prawo własności nowo powstałego lokalu użytkowego nr(...) położonego na parterze budynku przy ul. (...)/A. Ł. 7, o łącznej powierzchni 25,50 m^{((2))} wraz z udziałem do 270/10.000 we własności części wspólnych powyższego budynku, nie służących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz udziałem wynoszącym 270/10.000 części w prawie własności nieruchomości gruntowej opisanej w § 2 i § 3 aktu notarialnego,

b) umowę sprzedaży wierzytelności zawartą w dniu 8 listopada 2012 r. pomiędzy W. J. a P. B. (1) obejmującą wierzytelność przysługującą W. J. wobec M. J. z tytułu dopłat do udziału w majątku wspólnym w wysokości 129.938,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami, która to wierzytelność została stwierdzona prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego wS. z dnia 21 października 2011 r. wydanym w sprawie I Ns (...)

w celu zaspokojenia wierzytelności powoda D. K. wynikającej z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 13 grudnia 2012 r. wydanego w sprawie o sygn. akt I C (...), zasądzającego od dłużnika W. J. na rzecz powoda D. K. kwotę 72.050 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 70.000 zł od dnia 1 listopada 2008 r. do dnia zapłaty i od kwoty 2.050 zł od dnia 10 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanych P. B. (1) i J. B. solidarnie na rzecz powoda D. K. kwotę 3.617 zł (słownie: trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

3. nakazuje ściągnąć od pozwanych P. B. (1) i J. B. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S. kwotę 15.365 zł (słownie: piętnaście tysięcy trzysta sześćdziesiąt pięć złotych) tytułem kosztów sądowych, od uiszczenia których powód był zwolniony.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 127/13

UZASADNIENIE

Powód D. K. w treści pozwu skierowanego przeciwko pozwanym P. B. (1) i J. B. domagał się uznania za bezskuteczną;

- umowy sprzedaży lokalu niemieszkalnego położonego w budynku przy ulicy (...) w S. zawartej w dniu 8 listopada 2012r. pomiędzy dłużnikiem powoda W. J. a pozwanymi P. i J. małżonkami B. w formie aktu notarialnego przed notariuszem A. W. prowadzącą Kancelarię notarialną w S., oznaczonej numerem repertorium A (...),

- umowy przelewu wierzytelności w wysokości 129.938,67 zł zawartej w dniu 8 listopada 2012r. pomiędzy dłużnikiem powoda W. J. a pozwanym P. B. (1), która to wierzytelność przysługiwała mu wobec M. J. z tytułu dopłat do udziału w majątku wspólnym, poświadczonej przez notariusza A. W. prowadzącą Kancelarię notarialną w S., oznaczona numerem repertorium A (...)

z pokrzywdzeniem powoda w zakresie przysługującej mu wobec W. J. wierzytelności wynikającej z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 13 grudnia 2012r. wydanego w sprawie IC (...) w wysokości 72.050zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2008r. do dnia zapłaty co do kwoty 70.000zł i od dnia 10 grudnia 2010r do dnia zapłaty co do kwoty 2.050zł .

nadto powód domagał się zasądzenia od pozwanych na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska powód powołał się na zaopatrzonej w klauzulę wykonalności wyrok wydany w dniu 13 grudnia 2012 roku przez Sąd Okręgowy w S. (sygn. akt IC (...)). Jego zdaniem pozwani zawierając przedmiotowe umowy wiedzieli lub przy zachowaniu należytej staranności mogli się dowiedzieć o przysługującej mu od dłużnika wierzytelności, bowiem w okresie wcześniejszym pozwany P. B. (1) będący radcą prawnym, jako pełnomocnik powoda przygotowywał pisemne wezwanie dla dłużnika do spełnienia świadczenia w postaci zwrotu udzielonej pożyczki. W ocenie powoda zawarcie przez dłużnika powyższych umów miało na celu umniejszenie majątku, a w konsekwencji spowodowało zwiększenie jego niewypłacalności wobec powoda, jak również niemożność zaspokojenia się z tytułu wykonawczego.

Pozwani P. B. (1) i J. B. w odpowiedzi za pozew wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwani po pierwsze twierdzili, iż wierzytelność na którą powołuje się powód nie istnieje, a nadto niezależnie od powyższego wywodzili, iż przy dokonywaniu zaskarżonych czynności zachowali należyłą staranność w szczególności przy ustaleniu rodzaju i wielkości istniejących zobowiązań kontrahenta W. J., a poza tym zarzucili iż powód nie udowodnił przesłanki uznania czynności za bezskuteczną w stosunku do nich w postaci niewypłacalności dłużnika.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 12 stycznia 2011r. powód D. K. złożył w Sądzie Okręgowym w S. pozew przeciwko W. J. o zapłatę domagając się zasądzenia kwoty 80.675 zł z czego 70.000zł z tytułu umowy pożyczki zawartej pomiędzy stronami w dniu 1 listopada 2008r. W toku prowadzonego postępowania działając w tym przedmiocie na wniosek powoda Sąd wydał postanowienie którym udzielił zabezpieczenia roszczenia D. K. poprzez zajęcie wierzytelności, która przysługuje pozwanemu W. J. w stosunku do M. J. w wysokości 129.938,67 zł na podstawie pkt. IX prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w S. wydanego w dniu 21 października 2011r., sygn. akt (...) – do kwoty 80.000 zł. Na skutek rozpoznania zażalenia pozwanego na powyższe postanowienie Sąd Apelacyjny w G. postanowieniem z dnia 14 września 2012r. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że oddalił wniosek powoda o udzielenie zabezpieczenia.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd II instancji podniósł, że skoro powód wystąpił z pozwem o zapłatę, to powinien był uprawdopodobnić, że istnieje realna obawa niemożności jego zaspokojenia z uwagi na sytuację finansową pozwanego, czego jednak nie uczynił, bowiem opierał to na gołosłownych twierdzeniach o posiadaniu informacji, jakoby pozwany – w związku z kłopotami finansowymi – zamierza sprzedać lokal użytkowy przyznany mu na podstawie punktu III D podpunktu 3 prawomocnego postanowienia Rejonowego w S. wydanego w dniu 21 października 2011r., sygn. akt I Ns (...). Zdaniem Sądu Apelacyjnego na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak jest uzasadnionych podstaw do przyjęcia, by zważywszy na kwotę żądania pozwany nie mógł mu zadośćuczynić. Co więcej porównując kwotę żądania z wierzytelnością, która przysługuje pozwanemu W. J. w stosunku do M. J. w wysokości 129.938,67 zł na podstawie punktu IX w/w prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w S., a także uwzględniając fakt, że jest on właścicielem w/w lokalu użytkowego, uznać należy, że brak jest niebezpieczeństwa niewywiązania się przez pozwanego z obowiązku zapłaty dochodzonej kwoty, w sytuacji gdyby w sprawie zapadło orzeczenie korzystne dla powoda.

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012r. Sąd Okręgowy w S. zasądził od W. J. na rzecz powoda D. K. kwotę 72.050 zł z należnościami ubocznymi, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Przedmiotowy wyrok został zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 24 kwietnia 2013 roku.

(dowód: pozew, wniosek o zabezpieczenie, postanowienie Sądu Okręgowego w S. z dnia 6 lipca 2012r., postanowienie Sądu Apelacyjnego wG. z dnia 14 września 2012r z akt sprawy SO w Słupsku sygn. IC (...) k.172, wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 13 grudnia 2012r k. 4.

W dniu 1 października 2012r. W. J. udzielił pełnomocnictwa radcy prawnemu P. B. (1) prowadzącemu Kancelarie Radców Prawnych w S. do reprezentowania go w postępowaniach egzekucyjnych z udziałem M. J. i A. J., w których tytułem egzekucyjnym jest postanowienie Sądu Rejonowego w S. z dnia 21. 10. 2011r. sygn. akt. I Ns (...) w zakresie pkt VIII i IX.

Wnioskiem z dnia 2 października 2012r. wierzyciel W. J. w imieniu którego działał ustanowiony pełnomocnik wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. D. L. o wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikom A. J. co do kwoty 6.396,67 zł i M. J. co do kwoty 129.938,67 zł z należących do nich nieruchomości położonych odpowiednio przy ul. (...) w S. i ul. (...) w S., ruchomości i wierzytelności.

Pismem z dnia 3 października 2012r. komornik zawiadomił dłużników o wszczęciu egzekucji i wezwał ich do zapłaty należności, a następnie w dniu 17 października 2012r. wezwał ZUS w S. do dokonywania potrąceń z renty lub emerytury dłużniczki M. J. oraz zawiadomił o zajęciu rachunku bankowego.

(dowód; akta sprawy Komornika Sądowego w S. sygn. (...) k. 172)

W dniu 8 listopada 2012r. w Kancelarii Notarialnej w S., przed A. W.- notariuszem w S. doszło do zawarcie pomiędzy W. J. i P. oraz J. małżonkami B. umowy sprzedaży prawa własności nowopowstałego lokalu użytkowego numer C, położonego na parterze budynku przy ulicy (...) w S. składający się z sali sprzedaży i konsumpcyjnej, zaplecza i łazienki o łącznej powierzchni 25,50 m kw wraz z udziałem do (...) we własności części wspólnych powyższego budynku niesłużących do wyłącznego użytku właścicieli poszczególnych lokali oraz udziałem wynoszącym (...) części w prawie własności nieruchomości gruntowej, bliżej opisanego w § 2 i § 3 niniejszego aktu. Cena sprzedaży lokalu określona została na kwotę 100.000zł z czego 30.000zł zostało zapłacone na dzień podpisania umowy. Pozostała kwota miała zostać zapłacona w ten sposób, że 47.000zł przelewem na konto Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowy w S. A. S. (1) w celu zaspokojenia wierzytelności egzekwowanej przez A. J. na podstawie tytułu egzekucyjnego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 21.10.2011r. (sygn. akt (...)) oraz kosztów postępowania egzekucyjnego, kwota 5.000zł w terminie 3 dni od doręczenia przez sprzedającego zaświadczenia od Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowy w S. A. S. (1) o zakończeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez A. J. na podstawie tytułu egzekucyjnego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 21.10.2011r. (sygn. akt I Ns (...)) oraz kosztów postępowania egzekucyjnego, jednak nie później niż do dnia 30.11.2012r. w sposób uzgodniony przez strony, i 18.000zł w terminie 2 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia Sądu Rejonowego w S. o wpisanie

prawa własności lokalu użytkowego, stanowiącego przedmiot niniejszej umowy przy jednoczesnym braku obciążeń w nowozałożonej dla tego lokalu księdze wieczystej. W przypadku wpisania hipotek w nowozałożonej księdze wieczystej zabezpieczających zobowiązania W. J., A. J. lub M. J. powyższa należność zostanie zapłacona w terminie 2 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia Sądu Rejonowego w S. o wykreśleniu ostatniej z hipotek. Maksymalny termin płatności określony został na 30 czerwca 2014r.

(dowód: akt notarialny Rep. A numer (...) k. 134)

Tego samego dnia doszło również do zawarcia między W. J. i P. B. (1) umowy sprzedaży wierzytelności w wysokości 129.938,67 zł stwierdzonej prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w S. I Wydział Cywilny z dnia 21 października 2011r. W treści § 2 umowy wskazano, iż powyższa wierzytelność została zajęta przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. A. S. (1) do kwoty 43 040,43 zł w ramach postępowania egzekucyjnego prowadzonego z wniosku A. J. na postawie tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 21 października 2011r. wydanego w sprawie (...) i zostanie w dniu podpisania umowy zaspokojona co spowoduje ustanie zajęcia.

(dowód: umowa sprzedaży wierzytelności k. 119 a także k. 6 akt sprawy Sądu Rejonowego w S. sygn. (...))

Postanowieniem z dnia 6 maja 2013r. wydanym w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w S. w sprawie z powództwa D. K. przeciwko W. J. o sygn. IC (...) rozstrzygnął w przedmiocie rozliczenia kosztów procesu i zasądził od pozwanego W. J. na rzecz powoda D. K. kwotę 3.719,27 zł tytułem kosztów procesu i nakazał ściągnąć od pozwanego W. J. rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w S. kwotę 2.692,25 zł.

Wobec nieuregulowania przez W. J. należności Skarbu Państwa na wniosek Sądu Okręgowego w S. wszczęto zostało przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. A. Ś. postępowanie egzekucyjne.

(dowód; postanowienie z dnia 6 maja 2013r. z akt sprawy IC (...) i zawiadomienie o zajęciu rachunku sygn. akt (...) k. 172)

Pismem z dnia 1 lipca 2013r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. w sprawie wykonania zabezpieczenia w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 13 grudnia 2012r. sygn. IC (...) poinformował powoda jako uprawnionego iż aktualnie przeciwko W. J. prowadzone są trzy postępowania egzekucyjne. Egzekucja dotyczy majątku ruchomego, zajęte przedmioty zostały sprzedane w ramach publicznej licytacji z której uzyskano łącznie kwotę 428 zł. Egzekucja co do reszty zajętych ruchomości została zawieszona przez Sąd celem zabezpieczenia roszczenia małżonki dłużnika o zwolnienie od egzekucji. Z oświadczenia uzyskanego od dłużnika wynika, iż nie uzyskuje on dochodu, nie posiada ruchomości, nie jest także właścicielem lub współwłaścicielem jakiegokolwiek nieruchomości.

(dowód; pismo Komornika sądowego z dnia 1 lipca 2013r. k.157)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Z kolei w myśl § 2 cytowanego przepisu czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jednocześnie ustawodawca wprowadził domniemanie, że jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli

uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 527 § 3 k.c.).

Przewidziana w art. 527 k.c. instytucja skargi pauliańskiej ma zastosowanie wówczas, gdy dłużnik swoim nieojalnym względem wierzyciela zachowaniem uniemożliwił realizację wierzytelności, gdyż doprowadził się do niewypłacalności albo tę niewypłacalność powiększył, a korzyść z jego działania odniosła osoba trzecia

Na podstawie komentowanego przepisu można wyróżnić następujące przesłanki warunkujące możliwość skorzystania przez uprawnionego z ochrony pauliańskiej; 1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, 3) pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, 4) dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, 5) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią, 6) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Dla zastosowania skargi pauliańskiej wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich udowodnienia co do zasady - zgodnie z regułą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. - obciąża wierzyciela, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika.

O ile wykazanie istnienia wymagalnej wierzytelności, faktu dokonania przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, pokrzywdzenia wierzyciela czy uzyskania w wyniku czynności prawnej dłużnika korzyści przez osobę trzecią nie stanowi w większości przypadków problemu, o tyle sytuacja komplikuje się w odniesieniu do dwóch pozostałych przesłanek.

Jak już wcześniej wskazano ciężar udowodnienia, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela spoczywa na korzystającym z omawianej regulacji prawnej wierzycielu. W praktyce ustala się ten fakt za pomocą domniemania faktycznego, opartego na dwóch innych faktach, że dłużnik wiedział o istnieniu wierzyciela oraz, że znał skutek dokonywanej czynności dla jego majątku (usunięcie lub nieuzyskanie określonych składników majątku). Ten ostatni fakt przeważnie też ustala się przez domniemanie faktyczne, którego podstawą jest ogólna dojrzałość, sprawność umysłowa i doświadczenie życiowe dłużnika.

Kwestia działania osoby trzeciej w złej wierze w chwili dokonywania czynności prawnej z dłużnikiem bywa zdecydowanie trudniejsza do wykazania. Jednakże § 3 cytowanego wyżej przepisu ułatwia sytuację procesową wierzyciela w przypadku, gdy wskutek czynności krzywdzącej wierzyciela korzyść otrzymała osoba będąca w bliskim stosunku z dłużnikiem. Wierzyciel zostaje wówczas zwolniony z konieczności dowodzenia, iż osoba trzecia wiedziała o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Okoliczność ta jest objęta domniemaniem prawnym. Wierzyciel musi udowodnić jedynie podstawę domniemania - istnienie bliskiego stosunku między dłużnikiem a osobą trzecią w chwili dokonywania zaskarżonej czynności. Chodzi tu o faktyczną bliskość pozwalającą przyjąć, że osoba trzecia mogła znać sytuację majątkową dłużnika i cel jego działań.

Ustalony przez Sąd stan faktyczny w znacznej mierze miał charakter bezsporny. Ponadto dowodzony był dokumentami złożonymi przez strony, które nie były kwestionowane. Również Sąd nie znalazł podstaw by odmówić im waloru wiarygodności i uznał je za w pełni wiarygodne.

W niniejszej sprawie wbrew twierdzeniom pozwanych poza sporem w ocenie Sądu pozostawał fakt posiadania przez powoda wymagalnej wierzytelności, do których zapłaty zobowiązany był W. J.. Fakt ten potwierdzony został dodatkowo poprzez wystawione przeciwko dłużnikowi tytułu wykonawczego.

W doktrynie wskazuje się, że to, czy czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzycieli, należy oceniać nie według chwili dokonania tej czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia. Taki pogląd wyrażony został przez M. S. (Bieniek Gerard, Ciepła Helena, Dmowski Stanisław, Gudowski Jacek, Kołakowski Krzysztof, Sychowicz Marek, Wiśniewski Tadeusz, Żuławska Czesława, „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom I”, s. 634, Warszawa 2002 Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, wydanie IV zmienione).

Pogląd ten Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podzielił.

Według art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Ustawodawca nie zdefiniował pojęcia niewypłacalności. Zgodnie z potocznym znaczeniem chodzi o sytuację dłużnika polegającą na braku możliwości wywiązywania się przez niego z zobowiązań finansowych. W judykaturze przyjmuje się, że niewypłacalność dłużnika w rozumieniu art. 527 § 2 k.c. oznacza taki stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi (por. wyrok SA w W. z dnia 19 listopada 1997r. I ACa 737/97, wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000r. III CKN 554/98). Przyjmuje się, że akcję pauliańską uzasadnia każde powiększenie się niewypłacalności, bez względu na jego rozmiar (por. wyrok SA w Lublinie z dnia 19 marca 1997r. I ACa 27/97). W orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, że pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok SN z dnia 28 listopada 2001r. IV CKN 525/2000, wyrok SN z dnia 29 czerwca 2004r. II CK 367/2003). Do zastosowania art. 527 k.c. nie jest konieczne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i przeprowadzenie nieskutecznej egzekucji. Wystarczy wykazanie, że wobec stanu majątku dłużnika niemożliwe jest zaspokojenie wierzytelności skarżącego (por. wyrok SN z dnia 24 stycznia 2000r. III CKN 554/98).

Zdaniem Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości, że czynność dłużnika polegająca na sprzedaży prawa własności do nieruchomości niemieszkalnej i sprzedaży wierzytelności za łączną kwotę 200.000zł uniemożliwiła powodowi uzyskanie zaspokojenia, w sposób znaczący bowiem pomniejszyła jego majątek. Przedmiotowy lokal i wierzytelność stanowiły dla powoda gwarancję wyegzekwowania należności pieniężnej co sygnalizował już na etapie rozpoznawania sprawy IC (...) podejmując w tym kierunku stosowne czynności, które jednak nie odniosły oczekiwanego przez niego rezultatu, co z kolei niewątpliwie skutecznie wykorzystał dłużnik. Czynności prawne dokonane przez W. J. zmierzały, co najmniej do znacznego opóźnienia egzekucji i utrudnienia, jeśli nie uniemożliwienia zaspokojenia roszczenia wierzyciela. Stan niewypłacalności dłużnika istnieje nadal, nie znaleziono żadnych składników majątku, z których powód mógłby uzyskać zaspokojenie, co potwierdza informacja Komornika Sądowego A. S. (1) z dnia 1 lipca 2013r. (k.157). Nie wykazano, że dłużnik posiada jakikolwiek majątek, który mógłby zaspokoić roszczenie powoda, a zatem zasadne jest stwierdzenie, że na skutek zaskarżonych czynności dłużnik stał się niewypłacalny.

Dla skuteczności skargi pauliańskiej nie jest konieczne, by w zamiarze dłużnika leżało pokrzywdzenie wierzyciela ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko wierzycielowi. Wystarczy, że dłużnik ma świadomość pokrzywdzenia wierzycieli. Świadomość taka istnieje, gdy dłużnik wie, że na skutek czynności prawnej określone aktywa wyjdą z jego majątku i, że z tego powodu wierzyciele będą mieli trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi ich pokrzywdzenie (por. wyrok SA w P. z dnia 12 maja 2005r. I ACa 1764/2004). Dla przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c, wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (por. wyrok SA w (...) z dnia 22 sierpnia 2012r. I ACa 816/2011). Kwestię tę wyjaśnił m.in. Sąd Apelacyjny w G. w wyroku z dnia 10 stycznia 1995 roku (sygn. I ACr 1014/94), stwierdzając, że kodeks cywilny nie przewiduje jako koniecznego warunku zaskarżenia zamiaru po stronie dłużnika i osoby trzeciej pokrzywdzenia wierzyciela. Wymogiem zaskarżenia wedle art. 527 kc jest istnienie świadomości pokrzywdzenia tj. by dłużnik przy dokonywaniu czynności zdawał sobie sprawę z tego, że czynność z konieczności lub według dużego prawdopodobieństwa spowoduje pokrzywdzenie wierzycieli.

Zdaniem Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości świadomość dłużnika o działaniu z pokrzywdzeniem wierzyciela, bowiem wiedział on o toczącym się przeciwko niemu postępowaniu sadowym z powództwa powoda i winien był przewidywać również niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcie co wiązałoby się wówczas z koniecznością zaspokojenia powoda kosztem swojego majątku.

Treść zawartych pomiędzy dłużnikiem a pozwanymi umów wskazuje, iż do majątku dłużnika weszła jedynie oszczędność wynikająca ze zwolnienia z istniejących długów oraz środki finansowe w gotówce jednakże z uwagi na formę ich płatności niedostępne dla wierzycieli. Z kolei zachowanie dłużnika doprowadzające do wszczęcia

przeciwko niemu egzekucji należności Skarbu Państwa wskazuje, iż nie posiadał on wolnych środków finansowych na zaspokojenie ciążących na nim należności.

Istotne dla ochrony pauliańskiej jest, aby zaskarżona czynność prawna przyniosła osobie trzeciej korzyść majątkową. Do przyjęcia, iż osoba trzecia uzyskała taką korzyść, wystarczy wykazanie, że na podstawie czynności prawnej dłużnika nabyła ona rzecz lub prawo. Osoba trzecia uzyskuje „korzyść majątkową” w rozumieniu art. 527 kc także wtedy, gdy płaci za rzecz nabytą od dłużnika cenę odpowiadającą wartości rynkowej tej rzeczy (por. wyrok SA w G.z dnia 28 października 1999r. I ACa 638/99). Bezsposornie pozwani uzyskali korzyść majątkową.

Kolejną przesłanką ochrony pauliańskiej jest, by osoba trzecia, która odniosła korzyść majątkową z dokonania zaskarżonej czynności prawnej, miała wiedzę, że dłużnik dokonał tej czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli lub by przy zachowaniu należytej staranności mogła się o tym dowiedzieć. Z posiadaniem przez osobę trzecią wiedzy o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (co jest trudne lub wręcz niemożliwe do udowodnienia), zrównana została zatem sytuacja gdy osoba trzecia przy zachowaniu należytej staranności mogła tę wiedzę uzyskać (a zatem, gdy brak tej wiedzy jest zawiniony). Nie ma przy tym znaczenia zła wiara osoby trzeciej ani to, czy posiadana przez nią wiedza jest wynikiem jej działania, a zwłaszcza porozumienia się z dłużnikiem. Obojętne też są źródło wiedzy i sposób jej uzyskania. W wyroku z 5 maja 1993 r. III CZP 52/93, OSNC 1993, nr 12, poz. 218 z częściowo aprobowaną glosą A. S., OSP 1994, z. 12, poz. 238) Sąd Najwyższy uznał, że przepisy, w których ustawodawca doprecyzował przesłanki kwalifikujące pojęcia „należyta staranność” oraz „łatwość dowiedzenia się”, łączą kategorię złej (lub dobrej) wiary z powinnym zachowaniem, jakiego oczekuje się od osoby działającej. W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy przyjął, że działanie nabywcy nieruchomości w zaufaniu do pośrednika nie oznacza w każdym przypadku zachowania należytej staranności (wyrok SN z 21 stycznia 2004 r., II CK 381/02, OSNC 2005, nr 2, poz. 37). Tym bardziej nie można przyjąć jak chcieli tego pozwani, że wystraszającym zachowaniem należytej staranności z ich strony było przyjęcie i oparcie się wyłącznie na zapewnieniach dłużnika (kontrahenta) o nie posiadaniu żadnych długów czy procesów sądowych które mogą wygenerować w najbliższej przyszłości powstanie po jego stronie tego rodzaju zobowiązania. Jest to uwaga o tyle istotna, iż osoba dłużnika (sprzedawcy), a w szczególności jego nazwisko, jest znane „lokalnemu wymiarowi sprawiedliwości” w szerokim tego słowa znaczeniu i wręcz nieprawdopodobnym wydaje się iż pozwani, a w szczególności pozwany P. B. (1) nie miał rozeznania co do tego, zważywszy na to, iż wykonywał on wcześniej zawód sędziego, a nadto pełnił funkcję wice prezesa Sądu Rejonowego w S.. Wiedza osoby trzeciej o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli nie musi być rzeczywista, pozytywna – wystarczy, by osoba ta mogła się o tym dowiedzieć, zachowując należyta staranność.

Nieprzekonywujące w ocenie Sądu były również twierdzenia pozwanego, który w przeszłości w wielu sprawach sądowych jako pełnomocnik reprezentował powoda D. K., iż nie kojarzył on również z tego okresu nazwiska pozwanego, zważywszy, iż już na etapie niniejszego postępowania bardzo dokładnie przedstawiał okoliczności w których sporządził w imieniu powoda pisemne przedsądowe wezwanie adresowane do W. J. dotyczące między innymi zwrotu pożyczki w wysokości 70.000zł, a także z detalami opisywał późniejsze zachowanie powoda, które przy założeniu że polegało na prawdzie była tak kuriozalne, że wręcz trudno sobie wyobrazić by fachowy pełnomocnik o tym zapomniał.

Dodatkowym obciążeniem dla linii obrony pozwanych w tym przedmiocie są również pokrętne, pozbawione spójnej logiki i wzajemnie sprzeczne zeznania pozwanych co do okoliczności poznania W. J. i okoliczności związanych z przyjęciem jego propozycji „biznesowej”. Pozwany P. B. (1) twierdził bowiem, że po raz pierwszy spotkał dłużnika pod koniec września 2012r. gdy przyszedł on do jego kancelarii w towarzystwie komornika D. L., jako osoba poszukująca porady i wsparcia prawnego w celu przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego, i to w trakcie tego spotkania złożona została przez W. J. propozycja nabycia od niego przez pozwanego nieruchomości lokalowej oraz wierzytelności przysługującej mu wobec matki M. J. w wysokości 129.938,67 zł za cenę 100.000zł by w ten sposób uniknąć kłopotliwej i trudnej emocjonalnie egzekucji przeciwko najbliższym członkom rodziny. Z. na przyjęcie, a co najmniej zainteresowanie pozwanego P. B. (1) przedstawioną ofertą, wiarygodność jego twierdzeń podważają dokumenty z akt egzekucyjnych Komornika sądowego (...), z których wynika, iż w dniu 1 października 2012r. zostało udzielone

przez W. J. pełnomocnictwo dla radcy prawnego P. B. (1) do reprezentowania go w postępowaniach egzekucyjnych z udziałem dłużników M. J. i A. J., w których tytułem egzekucyjnym jest postanowienie Sądu Rejonowego w S. z dnia 21 października 2011r. sygn. I Ns (...), a w dniu 3 października 2012r. złożony został wniosek egzekucyjny i doszło do skutecznego wszczęcia egzekucji ze wszystkich składników majątkowych dłużniczki M. J. w tym z świadczenia emerytalnego.

Trudno zatem w tych okolicznościach było dać wiarę zeznaniom pozwanych małżonków, iż w chwili zawierania umowy sprzedaży nieruchomości i wierzytelności nie mieli świadomości co do istnienia zobowiązania dłużnika, co więcej o jego faktycznych intencjach, mimo braku jeszcze w tym zakresie tytułu wykonawczego, bowiem istotnie wyrok Sądu Okręgowego w S. został wydany dopiero w grudniu, a już na pewno przy zachowaniu należytej staranności mogli te wiedze uzyskać.

Niezależnie od powyższego wykazanie, że osoba trzecia wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, ułatwia domniemanie prawne, wynikające z art. 527 § 3 k.c. w przypadku gdy osoba trzecia uzyskuje korzyść majątkową na skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika jest osoba będąca w bliskim z nim stosunku. W razie wykazania tej okoliczności wierzyciel nie ma obowiązku udowadniania, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela. Sam przepis nie określa, co rozumie pod pojęciem stosunku bliskości. Ustawodawca nie dokonuje także wyliczenia osób bliskich. W doktrynie wskazuje się, że nie da się również stworzyć katalogu osób, które potencjalnie mogą być traktowane jako odpowiadające wymogom z art. 527 § 3 k.c. Należy zatem odwoływać się do więzi uczuciowej, przyjacielskiej, majątkowej czy powiązań gospodarczych. Pojęcie „bliskich stosunków” rozumiane jest szeroko – zarówno w piśmiennictwie, jak i orzecznictwie. Wyrazem takiego zapatrywania jest zaprezentowany w judykaturze pogląd, że w art. 527 § 3 chodzi o taki stosunek bliskości między dwiema osobami, który uzasadnia przyjęcie, iż jedna z nich jest w posiadaniu informacji o obecnej sytuacji majątkowej drugiej (por. wyrok SN z dnia 24 kwietnia 1996 r., I CRN 61/96, OSNC 1996, nr 9, poz. 125). Natomiast w wyroku z 9 marca 2007 r. sygn. V CSK 473/06, OSNC 2008, nr 2. poz. 21 Sąd Najwyższy uznał, że stosunek bliskości o którym mowa w art. 527 § 3 k.c. może wynikać także ze sporadycznych kontaktów gospodarczych pomiędzy dłużnikiem działającym z pokrzywdzeniem wierzyciela z osobą trzecią, którym towarzyszą innego rodzaju relacje o charakterze majątkowym i niemajątkowym.

Określenie, czy stosunek łączący daną osobę z dłużnikiem może być uznany za bliski jest z natury rzeczy ocenne i wymaga indywidualizacji w ramach okoliczności faktycznych każdej sprawy.

Odnosząc powyższe rozważania do ustalonego niniejszej sprawy stanu faktycznego stwierdzić zatem należy, iż po pierwsze pozwani wiedzieli lub co najmniej przy zachowaniu należytej staranności mogli się dowiedzieć o intencjach czynności dłużnika, a po drugie relacje pozwanego i dłużnika na płaszczyźnie pełnomocnik - mocodawca można zakwalifikować jakiego bliskie w rozumieniu art. 527 § 3 k.c. co uzasadnia przyjęcie domniemania wiedzy o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela w osobie D. K..

Domniemanie iuris tantum wynikające z art. 527 k.c. może być wzruszone przez dowód przeciwny, którego jednak pozwani nie przeprowadzili.

Wszystkie przesłanki skargi pauliańskiej zostały zatem spełnione. W ocenie Sądu w rozpoznawanej sprawie, nie zachodzi szczególnie wyjątkowy wypadek pozwalający na zastosowanie art. 5 k.c. i oddalenie powództwa. Podkreślić należy, że art. 5 k.c. ma charakter wyjątkowy i może być zastosowany tylko o po wykazaniu wyjątkowych okoliczności. Takie okoliczności w sprawie nie zachodzą. Nie znajduje uznania również argument, że zasądzona wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z dnia 13 grudnia 2012r. wierzytelność nie istnieje, bowiem jak wywodzili pozwani nigdy nie doszło do udzielenia przez powoda W. J. pożyczki w kwocie 70.000zł. Niedopuszczalnym jest bowiem podważanie prawomocnego orzeczenia sądu zasądzającego świadczenie pieniężne i ponowna ocena wartości prawa będącego przedmiotem rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu prowadzenie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, gdy istnienie zobowiązania stwierdzono orzeczeniem sądu, nie może stanowić ; nadużycia prawa ze strony wierzyciela, albowiem jednocześnie prowadziłoby do kwestionowania prawomocności materialnej orzeczeń (art. 365 § 1 k.p.c.)

Prawidłowo również powód określił stronę pozwaną. Z ustaleń wynika, że przedmiot sprzedaży wszedł do majątku wspólnego pozwanych, których łączy ustrój wspólności majątkowej. Przepisy o skardze pauliańskiej nie wykluczają sytuacji, w której po jednej ze stron zaskarżonej czynności prawnej występuje kilka osób (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2009 r, II CKN 469/2010). Należy przyjąć, że treść prawnej relacji między wierzycielem a pozwanymi małżonkami, ukształtowana w wyniku ich działania i dłużnika in fraudem creditoris, uzasadnia współuczestnictwo konieczne pozwanych małżonków w procesie na podstawie art. 527 k.c. Wierzyciel uzyskuje bowiem jedno roszczenie materialnoprawne przeciwko stronie umowy sprzedaży nieruchomości (kupującym małżonkom) o uznanie umowy sprzedaży nieruchomości za bezskuteczną wobec niego. Przesądza to występowanie po stronie pozwanej obojga małżonków jako współuczestników koniecznych w rozumieniu art. 72 § 2 k.p.c. jeżeli byli stroną umowy sprzedaży dokonanej na ich rzecz przez dłużnika i zaskarżonej przez wierzyciela, a przedmiot sprzedaży wszedł do ich majątku wspólnego – zob. Uchwała Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 7 stycznia 2013 r, III CZP 100/2012)

Mając na względzie powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie w sprawie świadka D. L. ponieważ dowód ten został zgłoszony na okoliczności nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

O kosztach procesu (punkt 2 sentencji wyroku) Sąd orzekł na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.), zasądzając od pozwanych solidarnie na rzecz powoda zwrot kwoty 3617 zł. Na powyższą kwotę składało się wynagrodzenie dla pełnomocnika powoda (3.600 zł) oraz opłata od pełnomocnictwa (17 zł).

Nieuiszczonymi kosztami sądowymi od uiszczenia których powód był zwolniony Sąd obciążył pozwanych (art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych) o czym orzeczono w pkt 3 wyroku

Na oryginale właściwy podpis